

Zápis

z obhajoby dizertační práce PhDr. Jaroslava Štichauera

konané dne 21.6.2012

téma práce: „ La dérivation suffixale nominale en français préclassique“

přítomní: PhDr. Jaroslav Štichauer, PhDr. Hana Loucká, CSc., doc. PhDr. Petr Čermák, Ph.D., PhDr. Ondřej Pešek, Ph.D., doc. PhDr. Jan Radimský, Ph.D., prof. PhDr. Sylva Hamplová, CSc., prof. PhDr. Jana Králová, CSc., prof. PhDr. Bohumil Zavadil, CSc., doc. Mgr. Pavel Štichauer, Ph.D., PhDr. Jan Hricsina, Ph.D

Předseda komise doc.PhDr. Petr Čermák, Ph.D. formálně zahájil obhajobu a vyzval školitele prof. PhDr. Bohumila Zavadila, CSc., aby přítomným představil kandidáta.

Školitel představil doktoranda Jaroslava Štichauera jako erudovaného romanistu a znalce románské jazykovědy, který se výborně orientuje v nejnovějších směrech románské i světové lingvistiky. Konstatoval, že jeho dizertační práce napsaná ve francouzštině má promyšlenou strukturu, je postavena na vynikajících teoretických základech a vyplývají z ní jasné závěry. Dále vyslovil názor, že tato dizertace má kvality práce habilitační a doporučil ji bez výhrad k obhajobě.

Kandidát seznámil přítomné se svou dizertační prací a promluvil o některých problémech, se kterými se musel vypořádat při jejím psaní. Nejprve připomenul otázku periodizace francouzštiny, kterou v práci prezentuje jako poměrně složitý problém. Dělit vývoj jazyků na jednotlivá období je snad prospěšné pouze z pedagogického hlediska. Dále se zamyslel nad otázkou, jaký má status derivované slovo v diachronní perspektivě. V první části práce tedy šlo především o to, jaké nástroje a mechanismy vidět v derivační morfologii. Upozornil na skutečnost, že jeho práce na mnoha místech spíše nastiňuje otázky, než by nalézala odpovědi. Poukázal dále na fakt, že nejrozsáhlejší francouzský diachronní korpus Frantext se v mnoha případech ukázal jako nedostačující. Navíc v českém prostředí nejsou k dispozici patřičné slovníky pro takový typ práce.

Poté oponenti přednesli závěry svých posudků. Doc. PhDr. Jan Radimský, Ph.D., uvedl, že ho práce zaujala jak po stránce strukturní, tak metodologické. Ocenil pasáže věnované otázkám periodizace a práci se starými korpusy. Největší přínos práce vidí v odvaze pustit se do takového výzkumu, který je z hlediska množství dat velice těžko zpracovatelný.

Na závěr podotkl, že je škoda, že doktorand více nerozpracoval problém procesuálních a rezultativních významů substantiv. PhDr. Ondřej Pešek, Ph.D ve svém projevu ocenil doktorandovu znalost sekundární literatury a fundovaně traktovat jednotlivé teoretické otázky. Následně položil kandidátovi tři otázky: 1. Do jaké míry mají omezení postulovaná v teorii optimality univerzální povahu? 2. Může mít masivní příliv výpůjček, především latinismů, vliv na hierarchii těchto omezení? 3. Jak hodnotí autor míru vlivu Francouzské akademie na produktivitu slovtvorných pravidel?

Kandidát PhDr. Jaroslav Štichauer odpověděl na posudky oponentů. Poukázal na skutečnost, že pojetí normy vycházející z díla Eugenia Coseria není z hlediska současné morfologie již udržitelné. Vyjádřil se také k problému disponibility derivace $V > N$ se sufixem *-ance*, kde v současné francouzštině dochází k určité renezanci takto tvořených formací s čistě procesuálním významem. Dále se vrátil k problematice rezultativních a procesuálních významů u substantiv. Jako příklad uvedl sufix *-ment*, který původně fungoval univerzálně, tedy pro oba významy, ale později začal čím dál více převažovat význam procesuální. Poté však došlo k další diverzifikaci a dnes je v podstatě možná dvojí interpretace. Nakonec se vyjádřil k substantivizovanému infinitivu. V reakci na vystoupení druhého oponenta PhDr. Ondřeje Peška, Ph.D., se nejdříve vyjádřil k otázce univerzální povahy omezení vycházejících z teorie optimality. Poukázal na rozdíl mezi fonologií a morfologií. Zatímco ve fonologii se o univerzálním charakteru jednotlivých omezení dá uvažovat, v morfologii se jedná o složitější problém. Jako příklad uvedl vznik řady deverbativ na sufix *-eur* ve francouzštině 16. století. Co se týká vlivu masivního přílivu výpůjček na hierarchii těchto omezení, doktorand uvedl, že v 16. a 17. století tento příliv už nebyl tak masivní a mohl zde snad zafungovat určitý latinizující „blocking“. Podle autora byl vliv akademiků na produktivitu slovtvorných pravidel velmi malý a zejména nesystematický. Jednalo se spíše o jednotlivé poznámky.

Oponenti vyjádřili spokojenost s doktorandovým výstupem.

Diskuse:

Prof. Jana Králová poznamenala, že pro eventuální sestavování renesančního slovníku nominální derivace je k dispozici práce španělského filologa Santolla.

Doc. Ondřej Pešek poznamenal, že existuje ve francouzštině spojení „il travaille dans le bâtiment“, kde bâtiment může mít procesuální povahu.

PhDr. Jaroslav Štichauer namítnul, že zde se jedná spíše o význam rezultativní. Pracuje v sektoru stavebnictví.

Doc. Petr Čermák diskusi krátce shrnul a vzápětí ji uzavřel.

V tajném hlasování komise navrhla udělit kandidátovi PhDr. Jaroslavu Štichauerovi titul doktor (Ph.D.)

Zapsal: PhDr. Jan Hricsina, Ph.D

Podpis předsedy komise: